

Variation i tillgången på fisk var vanlig också i gången tid

Samhällsutvecklingens inverkan på miljön och miljöförändringarnas inverkan på yrkesfisket har, som bekant, varit ett hett diskussionsämne under senare år. Men frågeställningen är förvisso inte ny. I våra händer hamnade häromsistens ett tidningsurklipp med en intervju, gjord för drygt tjugo år sedan, saxad ur Trollhättans Tidning den 22 februari 1988. Reportern Erling Svensson hade träffat fiskaren Hjalmar Karlsson från Fisketången, Trygge-Hjalmar, född 1909, som berättar om förändringarna för fiskets villkor.

Bl. a. berättar han, att fiskarekåren redan på 1930-talet märkte resultat i negativ riktning av hur utsläpp och t.ex. ändrade fiskemetoder påverkar fisket. Men han berättar också om fiskpriser, olika slags fisken, fångstslag och om provianten. Det känns intressant att se tillbaka på dessa förhållanden. Hjalmar berättar vidare i intervjun, att innan reningsverk började byggas utefter kusten, vilket i huvudsak ägde rum under 1930- och 1940-talen, fanns det massor av utsläpp. Från dem gick avfall av alla de slag rakt ut i havet, i huvudsak utan att renas.

Sillen drog sig undan för undan allt längre ut från land på 1940-talet och samma gällde för gråsejen. Den sill som blev kvar var av mindre storlek och var svår att sälja. För att kunna fiska gråsej måste man ge sig iväg ända ut till Egersundsbanken utanför Norge. På 1960-talet observerades för första gången stora röda fålt som fått sin färg av döda plankton. Dessa fålt bidrog till, att fisken flydde berörda vatten. Plattfisken försvann nästan helt; den begränsade mängd rödspotta, som finns kvar hade, enligt Hjalmar, inget värde. Rödspottan hade dragit sig längre ut till renare vatten.

Fiskpriserna har varierat.

Hjalmar ägnade sig åt fisket under en 40-årsperiod, från dess han var 16 år tills hälsan svek ett 40-tal år senare. Under den tiden skedde naturligtvis stora förändringar. Inte minst när det gäller priserna på fångsterna. I början på 1930-talet fick man vid ett tillfälle 3 öre/kg för makrillen. I Varberg landade de stor sill, som också den betalades med 3 öre/kg, men ibland betalades den med 12 och upp till 15 öre/kg. När fiskebåtarna övergick till räkfiske på 1950 - 60-talen, hände det, att man fick 35 öre/kg för räkan.

-men då sa' dom stopp...

I detta sammanhang kan det vara på sin plats att berätta om när fiskarna på Tången byggde bron mellan Klodegatan och Strandgatan över inre delen av Tångenkilen. Detta hände någon gång under arbetslöshetsåren 1932 - 33. De hade förhandlat om makrillpriserna och fått ett bud på tre öre kilot för högst 200 tjug makrill. Det beräknades att dessa 200 tjug skulle väga c:a 700 kg. Detta skulle alltså ge högst 21 kr att betala båt och redskap med och för att dela resten på en besättning på sex man. Men då sade fiskarna stopp. Men arbete måste de ha, så de lyckades förhandla sig till att bygga stenbron som beredskapsarbete.

Variierande slag av fångster.

Fiskarter, som idag endast sporadiskt ingår som bifångster, var periodvis tidigare mål för fisket. T.ex. fiskades rocka med backor i huvudsak vid Hertas flack utanför Danmark. Den största rocka Hjalmar var med om att landa, fick hans fiskelag vid Persgrund utanför Väderöarna. Den fångades någon gång 1927-29 och vägde 152 kg!

En fisk, som kunde skapa bekymmer var håkaringen. Genom sin storlek rev den inte sällan sönder garn avsedda för mera konventionella fiskarter.

Håkaringen är en haj, som finns framför allt i Ishavsregionen. Den har fiskats av fiskare från Kungshamn, bl.a.

utanför Spetsbergen. Håkaringen fiskades där enbart för leverns skull. Den såldes till Tyskland, där den användes till smörjolja. Men under första världskriget hade tyskarna också köpt hela håkaringar för att, enligt ryktet, användas som mat till ryska krigsfångar.

Någon valfångst var Hjalmar och kans kamrater ombord i deras fiskebåt

Urania aldrig med om.

Däremot har de sett val och de har också bevittnat norska valfångares harpunering av valar.

"Trygge-Hjalmar" Karlsson

Spartansk kost ombord.

Provianten och köksutrustningen på 1920- 30-talen går inte att jämföra med dagens. Under t.ex. snurrevadsfisket - föregångaren till trålfisket - låg man till havs och fiskade ofta två veckor i sträck.

Hjalmar berättar, att man då hade med sig all slags mat, som gick att lagra under dåtidens förhållanden; torkat bröd (skeppsskorpor), konserverad mjölk, salt kött, det feta men goda amerikanska buffelkötter paketerat i tunnor o.s.v. Utrymmet ombord var mycket begränsat, varför man hade lite sötvatten med sig.

- Man kunde inte vare sig tvätta sig eller vara nyrakad för jämnan...